

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

345. — Maj 1955

Der blev for maj måned modtaget beretninger fra 102 medarbejdere; endvidere blev der i månedens løb besvaret 420 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur i månedens første uge $0,8^\circ$ over normalen og i resten af måneden $1,2^\circ$ — $3,8^\circ$ under normalen. I hver af ugerne 15.—21. og 22.—28. forekom 1 døgn med frost.

Nedbøren blev for tiden 1.—31. for hele landet 70,9 mm mod normalt 42,2 mm. Nedbørmængderne faldt hovedsageligt i periodens første 20 døgn. For landsdelene målt i det angivne tidsrum følgende mængder i mm med månedens normal i ( ): Nordjylland 70 (43), Østjylland 68 (43), Vestjylland 73 (43), Sønderjylland 90 (46) og for hele Jylland 73,1 (43,4); Fyn 72 (43), Sjælland 66 (38), Lolland og Falster 53 (41) og for Øerne i alt 65,9 (39,5); Bornholm 39 (34).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Frost og kulde omtales i 82 beretninger. Egentlige frostska-der nævnes blot i få af disse fra mere udsatte lokaliteter, men varige skader forrettedes ikke på afgrøderne. Langt hyppigere har der været tale om kulde-skade; overalt i landet bemærkedes måneden igennem de velkendte „gule pletter“ i vårsædsmarkerne. I de pågældende pletter gjorde mere eller mindre veldefinerede forhold sig gældende, forstærket og afsløret af kulden. I indberetningerne nævnes adskillige eksempler herpå: først og fremmest nærings-mangel, navnlig kaliummangel, i mindre grad fosformangel, ofte også en forbigående kvælstofmangel. „I et forsøg med udbringningstider for sal-peter til korn står kornet frisk grønt efter udbringning 16. april, medens de senere udbringninger står med gule blade o. s. v. Det skal nok vise sig, at det betaler sig at fyre under planterne i god tid selv i et så koldt forår som i år“ (J. J. Jakobsen, Grindsted). Reaktionstallets indflydelse omtales fra Statens forsøgsstation, Tylstrup, hvor der i bygget er iagttaget størst kuldeskade i parcellerne med lavest pH (Aage Bach). Om betydningen af jordbehandling og forfrugten skrives i følgende fire beretninger bl. a.: „Det er værd at bemærke, at symptomerne er værst, hvor man på grund af regnen ikke nåede at få jorden tromlet. Skorpedannelse har i denne hen-seende ikke betydet noget“ (H. Baltzer Nielsen, Hjørring); „i år synes det især at være galt på arealer, hvor jorden har været hård ved såningen, så kernerne ligger nær overfladen og ikke har kunnet få tilstrækkelig dybt rod-system. F. eks. er mange traktorspor gule efter frostska- de“ (G. Heltoft, Nibe); „særlig i byg efter grønjord og hvor jorden iøvrigt har været for løs i dybden. Vi bør sikkert undgå den altfor dybe forårsharvning af kornmarkerne“ (Vald. Ternvig, Vejle); og „jeg har også set, at jordens forskellige kultur kan forårsage forskel i planternes resistens, således i en bygmærk, hvor halvdelen havde roer og halvdelen havre som forfrugt. Her stod byggen fint efter roer, hvorimod den var synligt generet af kulden, hvor havren havde været“ (Chr. E. Lauridsen, Mariager). Hertil kan tilføjes, at en unødigt dyb såning ofte kunne medvirke til at svække planterne, så de blev mere kuldeømfindtlige. L. Å. Thomassen, Grindsted, og Hans Jepsen, Løgumkloster, nævner, at kuldeskaderne i år i modsætning til ellers synes at være mindst på arealer, der ligger godt beskyttet af læhegn.

Efter varmets indtræden i månedens sidste dage sporedes en tydelig forbedring i kornmarkernes tilstand.

Kaliummangel i byg var særdeles fremtrædende i mange egne, og som helhed kan den karakteriseres som mere udbredt end normalt, omend angrebene varierede meget fra egn til egn, og af enkelte indberettere benævnes som svagere end sædvanligt. Det var gerne galt efter kálroer og grønjord, hvorimod, som det fremhæves af J. J. Jakobsen, Grindsted, angrebene er sjældnest efter kartofler. Endvidere skrives fra Frederiksborg Amt: „Ofte er marken helt hvid, hvor forfrugten er kálroer, medens afgrøden intet fejler

efter bederoer" (W. Nøhr Rasmussen). Det omtales i flere beretninger, at angreb kan findes i marker, der er tilført 150—200, ja op til 300 kg kali pr. ha i foråret. At kalimanglen også undertiden kan optræde i marker, hvor man ikke skulle vente den, fremgår af en omtale af et angreb i en mark på Holbækgenen, hvor Tk lå på over 20 (Chr. Christensen).

Fosformangel i byg betegnes af enkelte konsulenter (H. P. Nielsen, Ulstrup; G. Nissen, Rødning; A. Ploug-Jørgensen, Slangstrup, samt A. Juel-Nielsen, Rønne), som mere fremtrædende og udbredt end i de nærmest foregående år, medens der i de øvrige 67 beretninger blot tales om mere spredte forekomster af angreb, som undertiden angives som stærke.

Kvælstofmangel blev åbenbar mange steder i løbet af måneden i vårsædsmarkerne. En af grundene hertil var, at man simpelthen ikke havde været i stand til at køre på marken med gødningssprederen som følge af den megen nedbør. Fra Allingaebro skrives: „Kvælstofmangel efter grønjord er mange steder meget stærkt udbredt i år. Hvor man har brugt knivharve og tromlet flittigt, ser vi intet" (N. Engvang Hansen) og „vårsædsmarkerne har set elendige ud i maj med gullige og spidse planter, der ikke ville ud af stedet. — Særlig galt har det været med byggen. Det har ikke altid været let at afgøre, hvad afgrøderne fejlede, men mod månedens slutning blev det dog mere og mere klart, at de led af kvælstofmangel. Det gjaldt grønjordskorn, der ikke skulle have salpeter, og det gjaldt de kornmarker, der først fik salpeter mod månedens slutning, og særlig tydeligt kom det frem i marker med jord af uens beskaffenhed, hvor der var givet salpeter i april. I de sandede dele af markerne kan der ikke være tvivl om, at salpeteren i sådanne tilfælde er så langt nede, at planterne ikke endnu kan nå den. Spørgsmålet er så, om det sker" (Georg Nissen, Rødning).

Lyspletsyge (manganmangel) i vintersæden rapporteres vel med angreb fra alle egne af landet, men disse angreb har været af meget begrænset omfang. Af i alt 68 beretninger skrives i 30 om sjældne (16 svage, 14 stærke) og i 4 om almindelige angreb, alle svage. I vårsæden blev manglen først synlig i de varme dage i slutningen af måneden, men havde endnu ved månedsskiftet ikke antaget et væsentligt omfang. I et par beretninger omtales stærke angreb i henholdsvis rug og byg, hvor der havde ligget mergeldynger for så langt tilbage i tiden som 20 år.

Boraksforgiftning i byg nævnes af et par indberettere, og vi modtog flere bygsprøver med symptomer herpå til undersøgelse. I det ene tilfælde var borakset, 35 kg/ha, blandet i kunstgødningen i foråret; i andre tilfælde var der tale om en eftervirkning af uregelmæssig udstrøning af boraks til roer sidste år.

Blåstenforgiftning. S. A. Ladefoged, Aars, omtaler spireskade på byg, hvor en landmand havde blandet blåsten og såkornet i såmaskinen.

Spiringsfusariose i vårsæden er bemærket af enkelte indberettere, i reglen har udsæden da ikke været afsvampet.

Bælgplanter.

Lucernens vækst lod overalt meget tilbage at ønske. I vinterens løb led den meget under frosten, og der blev gjort mange iagttagelser, der viste, at skaden var værst, hvor lucernen var slået sent — i september — samt på planterne i hjulsporene efter tunge køretøjer. De fleste lucernemarkers har nu en utilfredsstillende plantebestand.

Frost. På mange lokaliteter forekom, navnlig i begyndelsen af måneden, svidninger på lucernens blade efter nattefrost. Skaderne har dog næppe været af væsentlig betydning.

Bederoer.

Bederoerne har haft meget dårlige vækst- og spirebetingelser, og de har praktisk taget stået i stampe det meste af måneden. På de lidt sværere jorder har regnen klasket jorden fast sammen med skorpedannelse til følge; de spirende roer fik derved vanskeligt ved at bryde igennem, og resultatet er blevet marker med en meget uensartet plantebestand. Ikke så få bederoemarkers er blevet sået om sidst på måneden.

Frostskade er bemærket i mange marker både med frøroer og første års roer. „Enkelte bederoemarkers (Rød Øtofte, Gul Dæno) er helt frosset væk på så tidligt et tidspunkt, at man har tvivlet på spireevnen, idet der kun er de sidst fremspirede planter tilbage“ (O. Th. Nielsen, Viborg).

Virus-gulsot (*Beta virus 4*) har hidtil ikke kunnet konstateres med sikkerhed, men menes at være observeret i frømarker med udplantede roer. Undersøgelser for ferskenlus (*Myzus persicae*) i bederoekuler landet over foretaget af konsulenter og forsøgsstationer i forbindelse med virusgulsotundersøgelser tyder på, at der i april-maj i år er forekommet færre kuler med lus end sidste år.

Rodbrand (*Phoma betae*, *Pythium spp.* o. a.) er konstateret mange steder, og på grund af den modgang, roerne iøvrigt har været udsat for, er den ødelæggende virkning af sygdommen blevet yderligere forstærket. „Stærkt angreb af rodbrand i de først såede bederoer, ca. 19.—23. april. Ca. 50 % af spirerne nåede ikke at komme op, inden de var ødelagte. 31. maj var de overlevende planter ikke 2 cm høje. Bederoer sået d. 11. maj spirede pænt, står tæt uden angreb af rodbrand, og er allerede nu større og kraftigere end de først såede (Chr. O. Bach, Statens forsøgsstation, Studsgaard); „det er umuligt på de meget små planter at konstatere, om det er rodbrand eller andre ting, der er sygdomsårsagen. Et af vore forsøg tyder dog på, at det er det, man kalder rodbrand, som forulemper roerne. I et forsøg med pudring af frøet med forskellige midler — bl. a. Orthocide — er der i øjeblikket et meget stort udslag til gunst for denne behandling, 50 % flere planter i de behandlede parceller er sikkert for lavt ansat“ (J. J. Jakobsen, Grindsted); „rodbrand iagttaget i næsten samtlige tidligt såede bederoemarkers. I flere tilfælde har op til 50—60 % af planterne været angrebet“

(Jacob Have, Toftlund); og „i forbindelse med den dårlige fremspiring i roemarkerne er der i adskillige roemarker konstateret stærke angreb af rodbrand. I en del roemarker står roerne meget uens, og her er mange af de små planter angrebet så stærkt af rodbrand, at de antagelig vil gå til. Sker roeudtyndingen ikke meget omhyggeligt, således at det bliver de store planter, der udvælges, kan det godt give en del spring i roemarken“ (Helge Rasmussen, Kerteminde).

Bedeskim mel (*Peronospora schachtii*) er rapporteret fra de fleste frøavlsegne, men kun undtagelsesvis er der bemærket stærke angreb. I reglen udgør de angrebne planter kun en ringe procentdel af hele plantebestanden.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kulde. Kålroerne har som bederoerne, men dog i mindre udstrækning, lidt under det kølige vejrlig, men nåede dog at rette sig noget i de varme dage sidst på måneden.

Lyspletsyge (manganmangel) nævnes med et enkelt stærkt angreb i kålroer på Hadsundegnen (E. Vilhelmsen).

Kartofler.

Frost. Tidlige kartoffelmarker er her og der blevet svedet lidt af nattefrosten, men der er ingen steder tale om varig skade.

Ole Wagn.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Frostsprængninger i stammer. Allerede i april måned indløb meddelelser om, at der i hvert fald på visse lokaliteter var ret kraftige barksprængninger i æblestammerne. Vi har blandt konsulenterne indsamlet oplysninger om skadens fordeling på sorter, grundstammer og jordbund, og konklusionen bliver følgende: Skaden iagttoges først og fremmest i Cox's Orange, og derefter synes Ingrid Marie, Belle de Boskoop og Cox's Pomona at følge. Det er vanskeligt at blive klar over, hvorvidt træernes ømfindtlighed har været størst, når de er formeret på de svage grundstammer eller på de kraftige, thi nogle iagttagelser går ud på, at langt de fleste tilfælde er konstateret på den ene type grundstamme, og andre iagttagere har observeret, at netop den anden var værst. Også med hensyn til jordtypen forekommer der divergenser, omend det dog ser ud til, at frostsprængningerne har været stærkest på den lette jord. Det nævnes flere gange, at yngre træer er blevet stærkere skadet end de ældre, og at barksprængningerne har været så alvorlige, at sårhelingen bliver vanskelig, idet der ikke kun er tale om en revne, men ligefrem om en løsning af barken på store partier.

Vi skal citere enkelte indberetninger: „Frostsprængninger er i mindre antal forekommet i mange plantager, værst så det ud i en plantage, der ligger i et frosthul på svær jord. Her revnede barken på den sydvendte side af stammen på en stor del af træerne. Skaden er uden tvivl sket omkring den 11. marts, hvor vi havde stærk sol om dagen og 20° frost om natten“ (Ejnar C. Larsen, Århuseggen). „Frostsprængninger i stammer findes altid på sydsiden og er meget almindelige — i hvert fald på lette jorder i Vestjylland; er også iagttaget selv under gode læforhold. Helingen af sårene kommer til at gå trægt, da barken ofte løsner sig fra veddet på et større areal“ (A. Herborg Nielsen, Vestjylland). „Ingrid Marie og Belle de Boskoop på grundstamme E. M. IX er slemt medtaget efter vinteren. Mange steder er barken gået fra hele træet rundt. De samme sorter på grundstamme E. M. XVI har klaret sig bedre, men viser dog også frostspalter“ (Statens forsøgsstation, Hornum). „Cox's Orange og Belle de Boskoop — især på vildstammetræer — er blevet skadet ret stærkt. Jorden er humusholdig, og der er kun lidt læ. Arealet er lavtliggende og temmelig vandrigt. Jeg vil tro, at det sidstnævnte forhold er stærkt medvirkende til skaden; på de højere liggende arealer ses kun få frostsprængninger“ (E. Agger, Vestsjælland). „Her har frostsprængningerne nærmest kun ramt yngre træer, først og fremmest af Cox's Orange. De ældre træer, hvor barken er skallet, synes at gå helt fri“ (A. Diemer, Frejlev).

Nedvisning af solbærbuske. Der har været overordentlig mange tilfælde af nedvisning af solbærbuske fra samtlige egne af landet. Det første tilfælde bemærkedes i begyndelsen af maj måned, men ellers har hovedparten af rapporteringerne ligget i månedens sidste halvdel

Løvspringet har tilsyneladende været normalt, og først på det tidspunkt,

hvor bladene har været et par cm store, og blomsterklaserne har begyndt strækningen, er indtruffet gulfarvning af enkelte blade, hvorpå total nedvisning af hele grenpartier hurtigt fandt sted. Undertiden er kun enkelte grene fra en busk skadet, men i andre tilfælde har samtlige grene været ødelagt. Årsagen er af fysiogen art, og der er ikke konstateret hverken skadedyr eller svampesygdomme. Der kan næppe være tvivl om, at den direkte årsag er det lange og regnrige efterår, der bevirkede en dårlig skudmodning og derved yderligere svækkelse gennem vinterskade. Det er vort indtryk, at i en del tilfælde har de pågældende buske stået på arealer, der enten i en periode har været oversvømmet eller i hvert fald har haft høj grundvandstand; vi har dog også hørt om tilfælde, hvor der ikke har været noget i vejen med jordens vandindhold.

Alle vegne ses en meget stærk skududvikling i bunden af de skadede buske, og dette viser tydeligt, at årsagen til nedvisningen ikke står i forbindelse med nattefrost efter løvspring, men må være uheldige påvirkninger af ældre dato, og der kan næppe være tvivl om, at det lange, regnrige efterår har forhindret en normal skudmodning, og følgelig er grenene blevet yderligere svækket af vinterens kulde.

Det har ikke været os muligt at få overblik over forskellen i solbær-sorternes modtagelighed, men det skal dog anføres, at i Frederiksborg Amt har man iagttaget, at Goliath har taget størst skade (C. T. L. Worm). Yderligere skal tilføjes, at de finske sorter ser ud til at have klaret sig godt.

Visne kirsebærknopper. Hovedsagelig på sødkirsebær har man iagttaget, at blomsterknopper i det tidlige ballon-stadie er holdt op med at vokse for derefter at tørre ind; bladknopperne synes ikke at have taget skade, og sidst i maj var løvmassen langt de fleste steder helt tilfredsstillende. Symptomerne tyder stærkt på, at den her nævnte skade må være opstået som følge af nattefrost efter løvspring.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*). Så godt som alle indberettere nævner, at der endnu ikke er konstateret nyinfektioner, men det skal bemærkes, at i de fleste steder af landet har man i de sidste dage af maj måned kunnet finde de første skurvpletter, således at der vel nok vil blive mange smittemuligheder straks fra juni måneds begyndelse. I de overvintrede æbleblade indeholdt sporehusene modne sække fra omkring midten af april måned, men varmeperioden, der fulgte efter, var tør og gav derfor ikke sporerne gode spiringsbetingelser. Da der i maj måned kom en fugtig periode, var vejret samtidig koldt, således at skurven også på det tidspunkt blev holdt tilbage. På Statens plantepatologiske Forsøg har man gennem forespørgslerne stærkt indtryk af, hvorledes frugtavlerner mere og mere bliver fortrolige med at sprøjte efter infektionsmuligheder og ikke efter træernes udvikling.

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) har heller ikke vist sig med nyinfektioner i løbet af maj måned, og det er endda fra en enkelt indberetter bemærket, at selv usprøjtede træer har været skurvfri.

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) har endnu ikke gjort sig bemærket og selv ikke i deciderede „æblemeldugegne“.

Æblekræft (*Cylindrocarpon mali*). Efter løvspring har man iagttaget en del tørre grene i frugttræerne, og i næsten alle nærmere undersøgte tilfælde har vi konstateret angreb af æblekræft. Det er ikke de sædvanlige ringede sår på større grene og stammer, men derimod beskadigelser på 1, 2 og 3 års grene; dels forekommer nedsunkne skjolder omkring knopper og frugtsporer, og dels ses frasprængt, løs bark af lys rødbrun farve. Det er muligt, at kræftsvampen fortrinsvis har sat sig fast på grene, der har været ufuldstændigt modnede ved vinterens begyndelse og derfor har været særlig modtagelige.

Prydplanter.

Frostskade. En endelig bedømmelse af frostskade og dårlig overvintring har først kunnet fås i løbet af maj måned, og det viser sig, at mange prydplanter er sat væsentligt tilbage.

For rosernes vedkommende har jordhugning og vinterdækning været særdeles værdifuld, thi de fleste steder bryder der kun knopper fra de skuddele, der har været beskyttede — alt andet er frosset væk. I flere tilfælde nævnes det, at slyngroser kan være frosset ned helt til jorden. Sandsynligvis vil det dog høre til sjældenhederne, at roserne er gået helt ud.

Af prydplanter, der i øvrigt er blevet skadet af vinteren, skal nogle af de hårdest medtagne nævnes: Gyvel (også vildtvoksende), *Prunus laurocerasus* samt andre stedsegrønne bladplanter såsom *Aucuba* og *Rhododendron* og endelig *Ribes* og diverse prydkirsebær.

Endelig skal det nævnes, at mange birke er gået ud i vinterens løb eller kort efter løvspring. Det ser ud til, at det oftest drejer sig om træer på en alder af 10—20 år (og vel at mærke ikke nylig omplantede); vi har ikke haft mulighed for at finde frem til den egentlige årsag.

Tulipangråskimmel (*Botrytis tulipae*). Kun få indberetninger om middelstærke angreb er modtaget, og det drejer sig i de fleste tilfælde om planter fra privathaver.

Augustasyge (tobaksnekrose-virus), der sidste år var overordentlig odelæggende på bestemte tulipansorter i erhvervskulturer, synes i år at være af relativ ringe betydning.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Havreål (*Heterodera major*). I 10 beretninger skrives, at angreb ikke er set, 3 omtaler svage og 11 stærke. Indholdet af sidstnævnte rapporter i forbindelse med den kendsgerning, at der er blevet indsendt et stort antal prøver af stærkt angrebne planter, tyder på, at skaden kan forventes at blive betydelig i år. Fra Brønderslev skrives: „Fire meget ondartede tilfælde“ (Harald Olesen). Viborg: „Der synes at være tilløb til et havreålsår efter de sidste dages iagttagelser“ (O. Th. Nielsen). Sydthy: „Et enkelt voldsomt angreb. Havren (efter byg) helt ødelagt“ (K. Hougaard). Vesthimmerland: „Havreålen optræder i år usædvanlig ondartet. Navnlig i arealer med havre efter byg kan angrebene være fuldstændig ødelæggende. Ikke så få arealer er kun til ompløjning. Svagere angreb er set i bygafgrøder. Angreb kan forekomme — også helt ondartede — hvor der ikke har været sået havre i 10 år, men byg hvertandet år“ (S. A. Ladefoged). Hads Herred: „Endnu kun få, men til gengæld meget kraftige angreb af havreål. I to tilfælde, hvor der har været meget kraftige angreb af havreål, har der ikke været havre i marken i 15 år og heraf i det ene tilfælde kun byg een gang, i det andet to gange i denne periode“ (Arne Hansen). Kolind: „I enkelte marker vil der blive meget kraftige angreb“ (Ejvind Staunskjær). Vejleegnen: „Meget stærke, omfattende og ødelæggende angreb er observeret sidst på måneden. Den egentlige årsag er jo nok for hyppig havredyrkning, men også en for dybt behandlet og for løs jord har sikkert sin del af skylden“ (Vald. Ternvig). Kolding Herred: „Meget stærke angreb og almindeligt forekommende“ (O. Ruby). Skærbæk og Omegn: „Det synes, som om dette skadedyr vinder terræn, der bliver på denne egn flere og flere havreålsmarker“ (Vald. Johnsen). Rødding: „Angrebene er først blevet rigtig synlige de sidste dage i maj. Har til dato konstateret angreb i 7 marker — i alle tilfælde ret ondartede — og alle i havre efter byg“ (Georg Nissen). Lejre: „Et ret betydeligt angreb konstateret ved Lejre. Der har ikke været havre de sidste 8 år, men der har tidligere været dyrket megen blandsæd“ (M. Greve).

Kålhtrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Hårmyglarver (*Bibionidae*). Der foreligger ingen indberetninger om angreb.

Fritfluellarver (*Oscinis frit*). 2 beretninger melder, at der ikke har været stærke angreb i vintersæden. 4 rapporter omtaler stærke angreb i vårsæden. Fra Borris skrives: „2 marker totalt raseret, ellers kun svage angreb“ (A. Madsen). Gammelstrup: „I et par enkelte bygmarker er der konstateret angreb af fritfluens larve. Mærkeligt at det ikke er set oftere, da kornet i år har måttet stå med 2—3 blade længere end sædvanlig“ (Carl V. Petersen). Vis Herred: „Angreb mere almindelige end sædvanligt, men ingen svære

angreb" (N. A. Drewsen). Løgumkloster: „Flere bygmarker er stærkt angrebne, en mark var meget stærkt udtyndet, idet der kunne tælles indtil 20 angrebne planter pr. m²“ (Hans Jepsen).

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). 5 beretninger melder, at der ikke er fundet angreb, medens der i 9 omtales angreb af varierende styrke på græsmarksbælgplanterne. Fra Statens forsøgsstation ved Ødum skrives: „I 2. års rødkløver, hvor angreb konstateredes sidste år, ser det ud til, at mange planter er dræbt i løbet af maj måned“ (Kr. G. Mølle). Statens Marskforsøg, Højer: „2. års kløvermarker stærkt angrebet. I forsøgene med kløverstammer er parcellerne med tidlig rødkløver meget kløverfattige, medens bestanden i sildige kløverstammer er nogenlunde“ (C. Nielsen). Ærø: „Lucerneål fundet i en mark“ (Ejlif Johansen). Sydsjælland: „Der er set angreb i adskillige rødkløverfrømarker og desuden på rødkløver i enkelte græsmarker“ (P. Grøntved). Kalundborgegnen: „I en frømark var angrebet så kraftigt, at marken måtte kasseres“ (Stanley Jørgensen). Virumgaard: „I stammeforsøg med hvidkløver, 5. brugsår, har der de sidste par år været angreb af kløverål. Angrebene har efterhånden bredt sig temmelig meget. Der er synlig forskel på stammernes resistens“ (S. P. Lyngby).

Bederøer.

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Den matsorte ådselbille (*Blitophaga opaca*). Kun i de sidste, varme dage af maj har der vist sig angreb, som dog næsten alle betegnes som svage, og kun fra Hjørring (H. Baltzer Nielsen) skrives om angreb af en sådan karakter, at bekæmpelse har været tilrådet.

Runkelrøebillen (*Atomaria linearis*). Af 10 modtagne beretninger omtaler kun 2 angreb. Fra Holbækegnen skrives: „Har set svage angreb i flere bederoemarker“ (Chr. Christensen). Bornholm: „Kun enkelte svage angreb endnu“ (A. Juel-Nielsen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomyia hyoscyami*). 13 beretninger melder, at der endnu ikke er bemærket æg på planterne. Fra Varde skrives, at de første æg bemærkedes den 1. juni, men i ringe antal (Knud Henneberg). Fra Toflund skrives: „Et stort antal æg på mange af de små bederoeplanter. Selv på planter, der er kommet frem nu efter de sidste dages varme vejr, er der den 31. maj op til 10—12 æg“ (Jacob Have). Andre iagttagelser omtales ikke i indberetningerne.

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). Glimmerbøssernes aktivitet har været hemmet en del af det kolde vejr, men der berettes dog om en del skader. Desuden omtales udfaldet af bekæmpelsesarbejdet i flere tilfælde. Fra Allingaebro skrives: „Glimmerbøsserne flourer i rapsen; for første gang har vi ikke kunnet klare dem med DDT alle steder, og det ser ud til, at det drejer sig om lokale stammer“ (N. Engvang Hansen). Statens forsøgsstation ved Ødum: „Enkelte glimmerbøsser iagttaget omkring den 15. maj. Rapsen er pudret med paration 2 gange indtil nu. Der er fortsat enkelte af skadedyrene til stede“ (Kr. G. Mølle). Mols: „Egnens eneste to rapsmarker stærkt hærgede“ (Jørgen Nielsen). Silkeborgegnen: „En rapsmark blev sprøjtet med Bladan den 26. maj, der var da intet angreb at se, men ca. 1. juni fandtes mange glimmerbøsser i marken, der da var i begyndende blomstring“ (J. J. Søndergaard). Nordøstfyn: „I de få korsblomstrede froafgrøder, der overvintrede, viste glimmerbøsserne sig på et tidligt tidspunkt som sædvanligt, men i noget mindre antal end i 1954“ (Helge Rasmussen). Marslev: „Stærkt angreb konstateret i en kålroefrømark“ (P. Bruun Rasmussen). Vestfyn: „Overordentlig stærke angreb af glimmerbøsser i raps i de sidste par dage af maj. DDT-pudring kan ikke holde dem nede“ (Kr. Brodsgaard). Frederiksborg Amt: „Det kolde vejr i maj måned har tilsyneladende generet glimmerbøsserne en del“ (W. Nøhr Rasmussen). Virumgaard: „I begyndelsen og slutningen af måneden har rapsen været angrebet af glimmerbøsser. Der er pudret med Gesarol den 5., 10., 27., 28. og 30. Den 27. blev der pudret meget kraftigt, efter at de åbne blomster var knebet af“ (S. P. Lyngby). Skælskøregnen: „Meget stærke angreb af glimmerbøsser; satte ind i den sidste uge af maj i de korsblomstrede froafgrøder“ (Viggo Sørensen). Sydsjælland: „Der er set svage angreb i frøkålroer og raps; men dyrene har hidtil manglet tilstrækkelig varme til at udfolde sig i den store stil“ (P. Grøntved). Møn: „Angrebet af glimmerbøsser har i maj været ret svagt på grund af kulden. Markerne pudres med DDT“ (Sv. Aa. Pedersen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Rapsjordloppen (*Psylliodes chrysocephalus*). I 8 af 10 indkomne beretninger skrives, at angreb ikke er bemærket. I de øvrige meddeles fra Skælskøregnen: „Stærke angreb i raps, særlig hvor der har været dyrket raps i en årrække“ (Viggo Sørensen) og fra Bornholm: „Der har i efteråret været spredte svage angreb af rapsjordloppen; det ser ikke ud til, at den har bredt sig i foråret“ (A. Juel-Nielsen).

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*). Der er ikke konstateret voldsomme angreb af jordlopper i maj måned. Kun enkelte steder har det været nødvendigt at så om; de fleste angreb er standset i rette tid med pudring eller sprøjtning. Et uddrag af indberetningerne citeres: Hjørring: „I de allersidste dage i maj (med varmen) kom de første angreb af jordlopper. Der foreligger endnu ikke positive resultater af bekæmpelse“ (H. Baltzer Nielsen). Ma-

riager: „Almindelig nu, jorden er skorpet, vejret godt“ (Chr. E. Lauridsen). Rønde: „Med det gode vejr er der angreb nogle steder, men kun få steder har der været slemme angreb“ (P. Mumm). Mols: „Intet angreb før i slutningen af maj, hvor varmen satte liv i lopperne, og enkelte marker raseredes ret mærkbart. Sprøjtning foretaget“ (Jørgen Nielsen). Videbæk: „Ret ondartede angreb de sidste par dage“ (L. Hangaard Nielsen). Kolding: „Enkelte steder meget stærke angreb“ (O. Ruby). Ribeggen: „Enkelte stærke angreb, der dog hurtigt klarede med DDT-pudder“ (Aage Buchreitz). Skærbæk og Omegn: „Ingen kålroemark er fri for jordlopper, men sjældent har der måttet såes om“ (Vald. Johnsen). Vis Herred: „Selv i maj måneds koldeste periode forekom enkelte stærke angreb. Mange marker er pudret i de seneste dage“ (N. A. Drewsen). Otterup: „Kulden har gavnet på et område, idet jordlopperne har haft ublide dage, de seneste dages solskin har sat sving i jordlopperne, så enkelte kålroer har været svagt angrebet, en enkelt mark har måttet omsæes — de kom for sent med pudring“ (Knud Sehested). Vestfyn: „Almindelige angreb, der dog hurtigt bliver slået ned med Gesarol“ (Kr. Brødsgaard). Virumgaard: „Kålroerne i flere marker har været angrebet af jordlopper. Roerne er de fleste steder dog nu så store, at faren er ved at være ovre. Der er pudret med Gesarol den 11., 24. og 27. maj“ (S. P. Lyngby). Øtoftegaard, Taastrup: „Et angreb, som kom sammen med varmen for pinse, standsedes med pudring“ (Aage Munk).

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Æblebladluppen (*Psylla mali*). Fra Århuseggen (Ejner Larsen) skrives, at angrebet er meget stærkt i enkelte plantager. Iøvrigt synes dette skadedyr at gøre sig mere bemærket end i de senere år.

Bladlus (*Aphididae*). 8 beretninger melder, at der ikke er set angreb på frugttræerne, 10 omtaler svage til middelstærke angreb. Fra Lolland-Falster skrives: „Ca. 20. maj begyndte grønne og enkelte røde bladlus at vise sig. Æbleknopbladlus sås ca. 6. maj i meget stort tal, men de forsvandt ret omgående. Der bliver flere og flere af dem; mon vor grønne bund i plantagen hjælper dem?“ (A. Diemer).

Knopviklere (*Tortricidae*). Kun 2 indberetninger melder, at angreb på frugttræerne ikke er set. I de øvrige 15 beretninger karakteriseres angrebene som svage til middelstærke. Alt i alt synes skaden at have været af ret moderat omfang.

Frostmålerlarver (*Cheimatobia brumata*). 7 beretninger melder, at angreb ikke er set. I 8 rapporter omtales svage til middelstærke angreb.

Stikkelsbærmåleren (*Abraxas grossulariata*). Fra Københavns Amt skrives om et enkelt, men meget stærkt angreb i en mindre have (Egon Hansen).

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). 10 beretninger melder, at angreb endnu ikke er set, medens 4 omtaler svage til middelstærke og kun 2 stærke angreb.

Køkkenurter.

Jordbærål (*Aphelenchoides spp.*). Som sædvanligt på denne årstid har angreb af disse skadedyr været almindeligt udbredte både i småhaver og erhvervsgartnerier. Flere indberettede fremhæver betydningen af at anvende sundt plantemateriale. Fra Statens forsøgsstation, Hornum, skrives: „Dybdahl de fleste steder meget stærkt angrebet. Varmtvandsbehandling har på forsøgsstationen vist meget gunstige resultater“ (Finn Knoblauch).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Prydplanter.

Galmyg (*Asphondylia sarothamni*). Fra Fyn er der modtaget grene af en gyvelart med stærkt opsvulmede knopper. I knopperne fandtes larver af ovennævnte galmyg.

Diverse skadedyr.

Kålthripsen (*Thrips angusticeps*). 4 indberetninger melder, at angreb ikke er set, medens der i de øvrige 23 skrives om angreb, der ofte har været stærke. Som sædvanlig er det særlig gået ud over kålroerne, men også bederoer og, i et enkelt tilfælde, cikorie. Fra Mols skrives: „Enkelte stærke angreb iagttaget ved månedens udgang; sprøjtning foretaget“ (Jørgen Nielsen). Hads Herred: „Kålthrips og jordlopper findes i mange kålroemark. Angrebet er dog ikke så voldsomt som i 1954, men der pudres eller sprøjtes dog i mange marker“ (Arne Hansen). Vejleegnen: „Flere steder kraftige angreb, men Bladan-sprøjtningen er en hel vidunderkur“ (Vald. Ternvig). Ribegnen: „Et par enkelte stærke angreb, der standsedes ved sprøjtning med paration“ (Aage Buchreitz). Marslev: „Almindelig i cikorierødder. Et ondartet tilfælde konstateret i en kålroemark, hvor der var hvede sidste år. Forrige år raps i en del af marken, og i denne del et meget ondartet angreb af thrips. Grænsen mellem forfrugten var meget skarp“ (P. Bruun Rasmussen). Lolland-Falster: „Kålthrips har været i mange bederoemark, i enkelte tilfælde i de sidste dage i meget stort tal. Mange marker er behandlet med

pudder eller sprøjtet med 35 pct. paration" (Aage Houmand). Roskildeegnen: „Enkelte svage til stærkere angreb" (M. Greve). Skælskøregnen: „Stærke angreb i de fleste kålroemarker og i enkelte bederoemarker" (Viggo Sørensen).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Kun fra Sjælland foreligger der iagttagelser af oldenborrer. Fra Nordsjælland skriver C. T. L. Worm om tilstedeværelse af få biller sidst i april, og W. Norrie om en usædvanlig sparsom forekomst af disse insekter i maj. Fra Roskildeegnen skriver M. Greve om sværmning den 28. maj, dog kun af et mindre antal, og fra Sorø beretter Ib Trojaborg om stærke angreb af oldenborrelarver på unge jordbærplanter.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Angreb synes at forekomme overalt, men dog kun få steder har de haft alvorlige følger. Nogle indberetninger melder om stærkere, andre om svagere angreb end sædvanligt. Om ubetydelige angreb skrives fra Morsø (Engelhart Jensen), Hobro (Poul Olsen), Borris (A. Madsen), Grindsted (J. J. Jakobsen), Varde (Knud Henneberg), Skærbæk (Vald. Johnsen), Virumgaard (S. P. Lyngby), Roskildeegnen (M. Greve) og Vestsjælland (Stanley Jørgensen). Stærke angreb er omtalt i følgende beretninger: Brønderslev: „Angrebene synes mere almindelige end de nærmest foregående år" (Harald Olesen). Videbæk: „Ret alvorlige angreb i enkelte marker" (L. Hangaard Nielsen). Give: „Tilrådet omsåning af ca. 6 ha med udsæd iblandet lindanmidler" (Arne Anthonsen). Fra Løgumkloster skrives om et angreb ved Sølsted: „Angrebet så stærkt, at marken (humusjord) måtte sås om (20. maj)" (Erik Christensen). Ærø: „Mange vårsædsmarker er mærket af stærke angreb af smælderlarver, en enkelt mark er pløjet om" (Ejlf Johansen).

I ca. halvdelen af de 44 modtagne beretninger bemærkes, at lindanbejdsning af udsæden er en almindelig og effektiv foranstaltning mod angrebene. I 2 tilfælde klages der dog over angreb, også hvor der er behandlet, således fra Hjørring: „Udbredte angreb, omend ikke i særlig voldsom grad. Vi har indtryk af, at lindan har virket ringere end normalt. Kan det muligvis skyldes den langsomme vækst i maj?" (H. Baltzer Nielsen), og fra Bornholm: „Svage til ret stærke angreb forekommer almindeligt. Der kan også findes enkelte angreb, selv om sæden er lindanbehandlet" (A. Juel-Nielsen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Kun i 3 af de 43 indkomne beretninger skrives, at angreb ikke er set. De øvrige melder om angreb, der dog kun i 9 rapporter karakteriseres som stærke. Kulden har virket hemmende på larvernes aktivitet, og i almindelighed kan det siges, at skaden har været af moderat omfang. Af de talrige indberetninger kan kun de følgende citeres. Fra Hjørring: „Stankelben er fundet i stor udstrækning, men der har ikke været tale om alvorlig skade. I intet tilfælde er bekæmpelsesforanstaltninger fundet nødvendige" (H. Baltzer Nielsen). Morsø: „Ingen betydende angreb af stankelben" (Engelhart Jensen). Vis Herred: „En del stærke og mange svage angreb er set" (N. A. Drewsen). Viborg: „Endnu kun et enkelt

ødelæggende angreb" (O. Th. Nielsen). Grindsted: „Findes i næsten alle omplojede græsmarker, men tilsyneladende ikke i så stort tal som sidste år. Skadevirkningen har endnu ikke været slem. Bekæmpelse med giftklid og sprøjtning med normale mængder har ikke givet synlig virkning, hvorimod sprøjtning i regnvejrr med op til tredobbelt dosis har virket fint" (L. Å. Thomassen). Grindsted: „Angrebet er sat ind med stor kraft. Tidligere fandtes angrebene i pletter fortrinsvis på de fugtige steder i marken. I år findes angrebet jævnt fordelt over hele marken, hvilket antagelig skyldes den store fugtighed overalt i markerne. Der findes et stort antal larver i så godt som alle omplojede græsmarker; bekæmpelse foretages i stor udstrækning med paration i form af giftklid eller sprøjtning. Da der hidtil kun er sket en jævn udtynding af markerne, er der ikke foretaget nogen omplojning af ødelagte marker" (J. J. Jakobsen). Ribegnen: „Vi har som hvert år mange angreb af stankelben, men i år synes deres angreb at være forholdsvis spagfærdige" (Aage Buchreitz). Tofthund: „Angreb almindelige og i reglen stærke. De svagtvoksende planter har larverne haft let ved at tage. Særlig slemt har det været i roer efter græs, eller roer efter uren kornmark" (Jacob Have). Rødding: „Larver findes i de allerfleste grønjordsmarker, men dog ret få steder i større antal. Sprøjtning med Bladan er udført både i korn og roer med udmærket resultat. I kornet begyndte angreb og sprøjtning de sidste dage i april, og trods ret voldsom regn umiddelbart efter sprøjtningen var resultatet godt. Der brugtes 1 liter Bladan pr. ha" (Georg Nissen). Gram: „Kulden fremkaldte en slags dvaletilstand, men efter at det mildere vejr er kommet, vågner stankelbenlarverne op til dåd. Sprøjtning og udstrøning er i fuld gang" (A. Mortensen). Marslev: „Et enkelt stærkt angreb konstateret i en bederoemark efter græs" (P. Bruun Rasmussen). Nordøstfyn: „Stankelbenlarven var tidligt på færde i foråret, og den er konstateret i et noget større antal marker end i de nærmest foregående år. I enkelte tilfælde er der sket en bekæmpelse, men ellers synes den at have været ret fredelig endnu her sidst i maj måned" (Helge Rasmussen). Vestfyn: „Findes i de fleste grønjordsmarker, men de har ingen skade gjort. Mon ikke det var for koldt for dem i den tid; kornet passerede det „kritiske" stadium?" (Kr. Brødsgaard). Sydsjælland: „Der er set angreb i adskillige marker; men de har ikke været ondartede — endnu. Kulden har sikkert generet larverne en del" (P. Grøntved).

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.

